

บทที่ 2

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ศึกษาผลของการเสนอตัวแบบสัมภาษณ์ ในการเข้ามั่นทึกภาพที่มีต่อการลดความวิตกกังวลของนักศึกษาพยาบาลศัลศรีชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลสังขละ กรณีการศึกษาภาคปฏิบัติวิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่มีความเชื่อถือได้ จึงได้กำหนดวิธีการวิจัยเกี่ยวกับประชากร กลุ่มตัวอย่าง แบบแผนการวิจัย เครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาพยาบาลศัลศรี ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2535 ของวิทยาลัยพยาบาลสังขละ ที่กำลังจะเข้ารับการศึกษาภาคปฏิบัติ วิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาลที่โรงพยาบาลสังขละ จังหวัดสังขละ เป็นครั้งแรก มีจำนวน 73 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาพยาบาลศัลศรี ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2535 ของวิทยาลัยพยาบาลสังขละ กรณีการศึกษาภาคปฏิบัติวิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาลเป็นครั้งแรก จำนวน 48 คน ซึ่งได้มาตามข้อเสนอตั้งนี้

- ทำการวัดความวิตกกังวลของนักศึกษาพยาบาลศัลศรีชั้นปีที่ 1 ที่กำลังจะเข้าศึกษาภาคปฏิบัติวิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล จำนวน 73 คน โดยใช้แบบวัดความวิตกกังวลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้คะแนนอยู่ระหว่าง $\pm 1 \text{ SD}$ ของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม คือ ได้คะแนนอยู่ระหว่าง 116 – 161 ซึ่งมีจำนวน 48 คน

2. ท่าทางสุ่มตัวอย่างอิสระง่าย (Simple Random Sampling)
โดยการจับฉลาก หาเป็นกลุ่มทดลอง 24 คน กลุ่มควบคุม 24 คน

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยเป็นแบบที่มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแบบสุ่มและมีการทดสอบก่อนการทดลอง หลังการทดลอง (Randomized Control Group Pretest-Posttest Design)

RE	T ₁	X	T ₂
RC	T ₁	~X	T ₂

ภาพ 5 แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุมแบบสุ่ม
มีการทดสอบก่อนการทดลอง หลังการทดลอง
(พ่วงพัน ทวีรัตน์, 2533 : 67)

- X = การจัดการทำให้อารมณ์ประดลลง (Treatment)
- ~X = ไม่มีการจัดการทำให้อารมณ์ประดลลง (No Treatment)
- E = กลุ่มทดลอง (Experimental Group)
- C = กลุ่มควบคุม (Control Group)
- T₁ = การสอบก่อนการทดลอง (Pretest)
- T₂ = การสอบหลังการทดลอง (Posttest)
- R = การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม

เครื่องมือในการวิจัย

1. แบบวัดความวิตกกังวล ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 1 คือ การศึกษาภาคปฏิบัติวิชาแนวโน้มพื้นฐานและหลักการพยาบาล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมี ขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาแบบวัดความวิตกกังวล ตามลำดับ ดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิดและรายละเอียด เพื่อทราบโครงสร้างโดยละเอียดของวิชานี้ จากคู่มือวิชาแนวโน้มพื้นฐานและหลักการพยาบาล ของวิทยาลัย พยาบาลสังฆภานาค ของงานวิทยาลัยพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กฤษกรุงสาคราธสุข รวมทั้งศึกษางานวิจัยที่มีโครงสร้างใกล้เคียงกับการวิจัยครั้งนี้ เพื่อทราบรูปแบบและรายละเอียดของแบบวัดความวิตกกังวล

1.2 ศึกษารูปแบบในแบบวัดความวิตกกังวล โดยศึกษาแนวทาง การสร้างแบบวัดความวิตกกังวล จากแบบวัดความวิตกกังวลของ สปีลเบอร์เกอร์ (Spielberger, 1966) แบบภาวะ (State Anxiety)

1.3 สร้างแบบวัดความวิตกกังวล ดังนี้

1.3.1 ตัดชุดของแบบวัด เป็นแบบส่วนกลางที่ประกอบด้วย ข้อความที่แสดงถึงความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวล จำนวน 50 ข้อ แบ่งเป็น ข้อความที่มีความหมายเชิงบวก (Positive Statements) 7 ข้อ และ ข้อความที่มีความหมายเชิงลบ (Negative Statements) 43 ข้อ

ข้อความที่มีความหมายเชิงบวก (Positive Statements) ได้แก่

1. เมื่อนักเรียนการเข้าศึกษาภาคปฏิบัติวิชาแนวโน้มพื้นฐานและ หลักการพยาบาล ท่าแร้งรู้สึกสบายใจที่ได้ปฏิบัติงาน ร่วมกับ เพื่อนนักศึกษาในกลุ่ม

2. เมื่อนักเรียนการเข้าศึกษาภาคปฏิบัติวิชาแนวโน้มพื้นฐานและ หลักการพยาบาล ท่าแร้งรู้สึกพึงพอใจที่ได้ปฏิบัติงาน ร่วมกับ เจ้าหน้าที่ประจำตึกผู้ป่วย

3. เมื่อนักเรียนการเข้าศึกษาภาคปฏิบัติวิชาแนวโน้มพื้นฐานและ หลักการพยาบาล ท่าแร้งรู้สึกมั่นใจ กับการสอนศึกษาภาคปฏิบัติ ยังเด็กผู้ป่วยก่อนเวลาเริ่บเวร

4. เนื่องจากการเข้าศึกษาภาคปฏิบัติวิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล ท่านรู้สึกมั่นใจกับการลงศึกษาภาคปฏิบัติ มากติดผู้ป่วยหลังเวลาสั่งเริ่ม
5. เนื่องจากการเข้าศึกษาภาคปฏิบัติวิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล ท่านรู้สึกอบอุ่นใจ กับการที่ได้รับการนิเทศ อย่างใกล้ชิด จากอาจารย์ประจำผู้ป่วย
เป็นต้น

ข้อความที่มีความหมายเชิงนิเสธ (Negative Statements) ได้แก่

1. เนื่องจากการเข้าศึกษาภาคปฏิบัติวิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล ท่านรู้สึกกังวล กับการตรวจวัดและลงบันทึกสัญญาณชีพของผู้ป่วย
2. เนื่องจากการเข้าศึกษาภาคปฏิบัติวิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล ท่านรู้สึกกังวล กับการสรายผลให้ผู้ป่วย
3. เนื่องจากการเข้าศึกษาภาคปฏิบัติวิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล ท่านรู้สึกกังวล กับการแต่งสภาพให้ผู้ป่วยที่เสียชีวิต
4. เนื่องจากการเข้าศึกษาภาคปฏิบัติวิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล ท่านรู้สึกตึงเครียด กับการประชุมปรึกษาภารกิจ ให้การพยาบาลผู้ป่วย
5. เนื่องจากการเข้าศึกษาภาคปฏิบัติวิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล ท่านรู้สึกคิดเห็นเด็น กับการให้คำแนะนำ ด้านสุขภาพอนามัยแก่ผู้รับบริการ
เป็นต้น

1.3.2 วิธีการตอบแบบวัด เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ ไม่มีเลย (ไม่เลย) มีบางครั้ง (มีบ้าง) ปานกลาง (ปานกลาง) มีบ่อยครั้ง (บ่อยมาก) มีมากครั้ง (มากที่สุด) ผู้ตอบจะต้องพิจารณาว่า ข้อความในแต่ละข้อความตรงกับความรู้สึกตนเองมากน้อยเพียงใด

1.3.3 เกณฑ์ในการให้คะแนน ในชื่อความที่มีความหมายเชิงบวก (Positive Statements) ให้คะแนน ดังนี้
ผ้าตอบลงในช่อง <u>ไม่มีเลย</u> ให้คะแนน 5
ผ้าตอบลงในช่อง <u>มีบางครั้ง</u> ให้คะแนน 4
ผ้าตอบลงในช่อง <u>มีปานกลาง</u> ให้คะแนน 3
ผ้าตอบลงในช่อง <u>มีบ่อยครั้ง</u> ให้คะแนน 2
ผ้าตอบลงในช่อง <u>มีทุกครั้ง</u> ให้คะแนน 1
ในชื่อความที่มีความหมายเชิงบวก (Negative Statements) ให้คะแนน ดังนี้
ผ้าตอบลงในช่อง <u>ไม่มีเลย</u> ให้คะแนน 1
ผ้าตอบลงในช่อง <u>มีบางครั้ง</u> ให้คะแนน 2
ผ้าตอบลงในช่อง <u>มีปานกลาง</u> ให้คะแนน 3
ผ้าตอบลงในช่อง <u>มีบ่อยครั้ง</u> ให้คะแนน 4
ผ้าตอบลงในช่อง <u>มีทุกครั้ง</u> ให้คะแนน 5

1.4 การตรวจสอบและวิเคราะห์แบบวัดความวิตกกังวล ดังนี้
1.4.1 นำแบบวัดความวิตกกังวลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง
1.4.2 นำแบบวัดความวิตกกังวลที่นำเสนอด้วยกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางการพยาบาล วิชาเนวัติพันธุ์และหลักการพยาบาล ของวิทยาลัยพยาบาลสังขละ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่
นางชิดกานต์ เจริญ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ
นางปิยะพร มีศักดิ์ หัวหน้าแผนกวิชาแนวคิด พันธุ์และหลักการพยาบาล
นางแพ จันทร์สุข หัวหน้าแผนกวิชาสุขภาพจิต และการพยาบาลจิตเวช
นางกนกวรรณ ศิลปกรรมพิเศษ หัวหน้าแผนก วิชาการพยาบาลอนามัย สุนชัน

นางสาววิราราม จันทร์พิมาน หัวหน้าแผนก

วิจัยและประเมินผลทาง

ກາຣຄົມໝາ

โดยที่แหล่งที่มาของข้อมูลความคิดเห็นของนักเรียน ไม่ได้ระบุชื่อ แต่ในส่วนของการประเมินผล ได้ระบุชื่อว่า “นักเรียน” ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงความถูกต้องของข้อมูลที่ได้มาจากการประเมิน จึงสามารถกล่าวได้ว่า ข้อมูลที่ได้มาจากการประเมินนี้ เป็นข้อมูลที่มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ แต่ก็ยังคงต้องมีการตรวจสอบเพิ่มเติมว่า ข้อมูลที่ได้มาจากการประเมินนี้ สามารถใช้ในการตัดสินใจได้จริงหรือไม่ ดังนั้น จึงต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลนี้ ตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประเมินสามารถตัดสินใจได้แม่นยำและเชื่อมั่นในผลลัพธ์ที่ได้มา

1.4.3 น้ำแบบวัดความวิตกกังวล ไปทดลองใช้ (Try Out) แบบสืบสานพยาบาลและผดุงครรภ์ที่ 1 ที่ยังไม่ได้เข้าสู่กระบวนการปฏิบัติวิชา แนวคิดพนฐานและหลักการพยาบาล ของวิทยาลัยพยาบาลสงขลา จำนวน 30 คน ซึ่งผู้วิจัยฯ ได้นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แล้วน้ำผลการสอนมหาวิทยาลัยฯ ให้ผล ดังนี้

1.4.3.1 ค่าค่านำเข้าแนว (Discriminant Power) ของแบบวัดความวิตกกังวลต่อละเมิดด้วยวิธีการทดสอบที่ (T-Test) ตั้งง่ายโดยเฉลี่ยตามภาพด้านล่าง

1.4.3.2 หาความเที่ยง (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าความคงที่ภายใน (Internal Consistency) โดยวิธีการแบบสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาก (Cronbach) ต้องรวมอย่างน้อย 3

1.5 เมื่อได้แบบวัดความวิถึกกังวล ที่มีค่าอำนาจจำแนก (Discriminant Power) และค่าความเที่ยง (Reliability) อธิบายในระดับความเกณฑ์แล้ว จึงทำเป็นฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้วัดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2. ตัวแบบสัญลักษณ์ในรูปของเทปบันทึกภาพ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาตัวแบบสัญลักษณ์ในรูปของเทปบันทึกภาพ ตามลำดับดังนี้

2.1 ศึกษารายงานประจำวันของนักศึกษาพยาบาล ที่ได้เข้าศึกษา⁴
ภาคปฏิบัติวิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล ในโรงพยาบาลสังฆฯ เพื่อทราบ
สถานการณ์จริงบนเตียงผู้ป่วย ซึ่งสามารถสร้างเป็นสถานการณ์ในเก็บบันทึกภาพ

2.2 ศึกษารูปแบบการสร้างโครงเรื่อง ที่ใช้เป็นตัวแบบสัญลักษณ์ในรูปของเทปบันทึกภาพ โดยศึกษาแนวทางการสร้างโครงเรื่องที่ใช้เป็นตัวแบบสัญลักษณ์ในรูปของเทปบันทึกภาพ จากรายงานประจำวันของนักศึกษาพยาบาลที่ได้เข้าศึกษาภาคปฏิบัติวิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล ในโรงพยาบาลสังฆภาร

2.3 สร้างตัวแบบสัญลักษณ์ในรูปของเทปบันทึกภาพ ดังนี้

2.3.1 สถานการณ์ในเทปบันทึกภาพ เป็นสถานการณ์ที่นักศึกษาเข้าไปศึกษาภาคปฏิบัติวิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาลเป็นครั้งแรกได้สร้างสิ่งพินัยภาพกับผู้ป่วย และดูแลให้การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับมอบหมายอย่างสมบูรณ์

2.3.2 ตัวแบบเป็นนักศึกษาพยาบาลสาขาสัตวแพทย์ทั้งนี้ที่ 2

จำนวน 1 ท่าม

2.3.3 การเสนอตัวแบบเริ่มจากให้เห็นความวิตกกังวลของตัวแบบและตัวแบบเข้ามาเพชญูกับความวิตกกังวล จนกระทั่งสามารถลดความวิตกกังวลและได้รับการเสริมแรง ในพฤติกรรมที่เหมาะสม

2.4 การแสดงส้อมและวิเคราะห์ตัวแบบสัญลักษณ์ในรูปของเทปบันทึกภาพ ดังนี้

2.4.1 นำตัวแบบสัญลักษณ์ในรูปของเทปบันทึกภาพที่ผู้จัดสร้างขึ้น เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง

2.4.2 นำตัวแบบสัญลักษณ์ในรูปของเทปบันทึกภาพที่นำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ไปให้ฟังเชิงชากฤษตางกรพยาบาล วิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล กลุ่ววิทยาลัยพยาบาลสังฆภาร จำนวน 5 ท่าน ดังกล่าวรวมทั้งสิ้น

โดยให้เน้นถ่องแท้ในแง่ตรวจสอบ ดูความครอบคลุมของสถานการณ์ที่นักศึกษาเข้าไปศึกษาภาคปฏิบัติวิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาลเป็นครั้งแรก ได้ทำการแก้ไขปรับปรุงในส่วนเดิมและเพิ่มเติม เพื่อให้สถานการณ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.4.3 น่าวัฒนธรรมลักษณะที่นิรูปของแบบบันทึกภาพไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาพยาบาลและพดุงครรภ์ชั้นปีที่ 1 ที่ยังไม่ได้เข้าศึกษาภาคปฏิบัติวิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล ของวิทยาลัยพยาบาลสังฆภานิษายน 30 คน ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อทดสอบถึงความเข้าใจในลักษณะพฤติกรรมและสถานการณ์ของตัวแบบลักษณะที่นิรูปของแบบบันทึกภาพ แล้วนำผลมาแก้ไขปรับปรุงลักษณะพฤติกรรม และสถานการณ์ของตัวแบบลักษณะที่นิรูปของแบบบันทึกภาพไปใช้ให้สอดคล้องกับความต้องการ 2.5 เมื่อได้ตัวแบบลักษณะที่นิรูปของแบบบันทึกภาพแล้ว นำมาใช้กับกลุ่มทดลองในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ระยะก่อนการทดลอง

1.1 ผู้วิจัยนำแบบวัดความวิตกกังวลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาพยาบาลและพดุงครรภ์ ชั้นปีที่ 1 ที่ยังไม่ได้เข้าศึกษาภาคปฏิบัติวิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล ของวิทยาลัยพยาบาลสังฆภานิษายน 30 คน นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอ่านใจจำแนกของแบบบันทึกภาพที่มีค่าอ่านใจจำแนก จำนวน 50 ชุด และหาความเที่ยงด้วยวิธีหาค่าความคงที่ภายในโดยวิธีการแบบสัมประสิทธิ์แอลฟ่า ตามวิธีของครอนบาก ได้ค่าความเที่ยง 0.96

1.2 ผู้วิจัยให้นักศึกษาพยาบาลสาขาวิชานักศึกษาภาคปฏิบัติวิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล จำนวน 73 คน ทำแบบวัดความวิตกกังวลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้คะแนนอยู่ระหว่าง ± 1 SD ของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม คือ ผู้ที่ได้คะแนนอยู่ระหว่าง 116 ถึง 161 ซึ่งมีจำนวน 48 คน แล้วสูมตัวอย่างอย่างง่าย ทดสอบรับรองมาเป็นกลุ่มทดลอง 24 คน กลุ่มควบคุม

2. ระยะการทดลอง

2.1 ผู้วิจัยวัดความวิตกกังวลใน 2 สัปดาห์ ก่อนเข้าศึกษาภาคปฏิบัติวิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล ของกลุ่มทดลอง 24 คน และกลุ่มควบคุม 24 คน โดยใช้แบบวัดความวิตกกังวลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.2 ผู้วิจัยแจ้งให้นักศึกษากลุ่มทดลอง มาซัมเบปันทึกภาพจำนวน 1 เรื่องให้ชัด 2 ครั้ง นานครั้งละ 25 นาที เป็นเวลา 2 วัน ใน 1 สัปดาห์ ก่อนเข้าศึกษาภาคปฏิบัติวิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล โดยแจ้งให้นักศึกษากลุ่มทดลองทราบว่าจะให้ซัมเบปันทึกภาพประจำสบากาเพื่อของนักศึกษาพยาบาลสาสตร์ชั้นปีที่ 1 ของปีการศึกษา 2534 ที่มีความวิตกกังวลต่อการเข้าศึกษาภาคปฏิบัติวิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล ให้นักศึกษาสังเกตดูว่านักศึกษาในเบปันทึกภาพปฏิบัติอย่างไร และได้ผลอย่างไร

สำหรับกลุ่มควบคุมให้อธุรในช่วงหนึ่งเดือนแรก ไม่ได้ซัมเบปันทึกภาพใด ๆ

3. ระยะหลังการทดลอง

3.1 ผู้วิจัยวัดความวิตกกังวลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในวันแรกที่เข้าศึกษาภาคปฏิบัติวิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล ก่อนเวลาเรียนเวลาเข้า (เวลา 7.30 น.) โดยใช้แบบวัดความวิตกกังวลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูล เนื้อหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยและข้อมูลที่ได้จากการทดลอง โดยใช้สถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. หาก่ออ่านน้ำใจแนวคิดของข้อความในแบบวัดด้วยวิธีการทดสอบที่ (T-Test.)
2. หากาณเที่ยง (Reliability) ของแบบวัดด้วยวิธีหาก่ออ่านน้ำใจแนวคิดภายใน (Internal Consistency) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลfa (Alpha Coefficient) ของครอนบาก (Cronbach)

3. หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนที่วัดได้จากกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อพิจารณาเป็นตาราง และกราฟเส้นตรง

4. หาค่าการทดสอบที่ T-Test แบบไม่อิสระ (Dependent) หากคะแนนที่วัดได้จากกลุ่มทดลองเพื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่วัดได้จากกลุ่มทดลองระหว่างระยะก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง

5. หาค่าการทดสอบที่ T-Test แบบอิสระ (Independent) หากคะแนนที่วัดได้จากกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่วัดได้จากกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม ในระยะก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง